

MOKSLO IR ENCIKLOPEDIJŲ LEIDYBOS CENTRAS

AIŠKINAMASIS RAŠTAS PRIE 2017 M.

FINANSINIŲ ATASKAITŲ

BENDROJI DALIS

Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras yra viešasis juridinis asmuo, turintis sąskaitas banke ir spaudą su valstybės herbu ir savo pavadinimu.

Centro adresas: L. Asanavičiūtės 23, LT-04315, Vilnius, Lietuvos Respublika. Įstaigos kodas 111959576, PVM kodas LT 119595716.

Įregistravimo data - 1997 m. kovo 21 d.

Teisinė norma - Valstybės biudžetinė įstaiga.

Steigėjas - LR švietimo ir mokslo ministerija.

Veiklos pobūdis - Mokslo, enciklopedijų ir kultūros fundamentalių leidinių rengimas bei išleidimas, mokslinės informacijos sisteminimas, valstybinių leidybos programų vykdymas.

Darbuotojų skaičius - 50

Metinių ataskaitų rinkinys sudarytas buhalteriniu įrašu pagrindu vadovaujantis pateisinamaisiais dokumentais. Piniginių lėšų likučiai apskaitoje buvo suderinti su banko išrašu.

Finansinėse ataskaitose pateikiami duomenys išreikšti piniginiiais vienetais – eurai ir euro centais.

Centre 2017 metais patvirtinta 11.2 Švietimo ir mokslo administravimo programa. Ši programa finansuojama iš dviejų finansavimo šaltinių: 1.1.1.1.1. - valstybės biudžeto lėšos, 1.4.1.1.1. - Centro pajamų įmokų. Centras kitas pajamas gauna - už turto nuomą.

Kontroliuojamų ir asocijuotų subjektų centras neturi.

Centro restruktūrizavimas, veiklos nutraukimas nenumatomas.

Sprendimų dėl teisinių ginčų nėra. Neapibrėžtųjų įsipareigojimų ir neapibrėžto turto nėra.

Apskaitiniai įverčiai keičiami nebuvo.

Svarbių sąlygų, kurios gali paveikti tolesnę centro veiklą, centro darbuotojai neįžvelgė.

Centro finansiniai metai sutampa su kalendoriniais metais, tarpinis ataskaitinis laikotarpis su kalendoriniu ketvirčiu.

Apskaitai tvarkyti naudojama buhalterinės apskaitos programa „LABBIS“, kuri pritaikyta apskaitai tvarkyti pagal VSAFAS reikalavimus.

PO1. APSKAITOS POLITIKOS NUOSTATOS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Apskaitos vadovo tikslas – reglamentuoti Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro (toliau – Centro) finansinės apskaitos ir susijusių ataskaitų sudarymo tvarką, siekiant užtikrinti, kad Centro ūkinės operacijos ir įvykiai būtų tiksliai ir teisingai parodyti finansinėje apskaitoje ir ataskaitose, kaip to reikalauja Lietuvos Respublikos teisės aktai.

2. Apskaitos ir apskaitos tvarkų aprašuose pateikti, Lietuvos Respublikos Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų (toliau – VSAFAS) nuostatų praktinio taikymo Centre nurodymai ir rekomendacijos kaip tvarkyti buhalterinę apskaitą pagal kaupimo principą ir kaip parengti finansinių ataskaitų rinkinį. Apskaitos vadovą sudaro:

2.1. Centro apskaitos politika, taikytina pagal VSAFAS;

2.2. Centro sąskaitų planas (Apskaitos vadovo priedas);

2.3. Buhalterinės apskaitos registrų sudarymo ir buhalterinės apskaitos organizavimo nurodymai;

2.4. Finansinių ataskaitų rinkinys ir ataskaitų sudarymo reikalavimai;

2.5. Centro tvarkų aprašai, kuriuose pateikti galimų ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių registravimo buhalterinėje apskaitoje detalūs nurodymai, Centro direktoriaus įsakymais.

3. Centras vykdo ekonominę veiklą ir yra pridėtinės vertės mokesčio mokėtojas, šiai veiklai vykdyti įsigytas atsargas bei paslaugas, kurios tiesiogiai susijusios su vykdoma ekonomine veikla, registruojama be pridėtinės vertės mokesčio. Pirkimo pridėtinės vertės mokestis į ataskaitą įtraukiamas Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo (2002-03-05 Nr. IX-751 ir naujas redakcijas) nustatyta tvarka.

4. Apskaita tvarkoma taip, kad apskaitos informacija būtų:

4.1. tinkama, objektyvi ir palyginama;

4.2. pateikiama laiku;

4.3. išsami ir naudinga vidaus ir išorės informacijos vartotojams.

5. Visos ūkinės operacijos ir įvykiai apskaitoje registruojami Lietuvos piniginiiais vienetais.

6. Į apskaitą įtraukiamos visos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai, susiję su turto, piniginių lėšų, įsipareigojimų dydžio ar struktūros pasikeitimu.

7. Centro apskaita tvarkoma dvejybiniu įrašu .

8. Apskaitos dokumentai surašomi ir apskaitos registrai sudaromi lietuvių kalba, o prireikus – ir lietuvių, ir užsienio kalba. Gauti dokumentai, kurie surašyti užsienio kalba, prireikus išverčiami į lietuvių kalbą.

9. Metams pasibaigus, sąskaitose esančios biudžeto lėšos gražinamos į Valstybės išdo sąskaitą ne vėliau kaip iki sausio 10 dienos.

10. Asignavimus, numatytus paprastosioms išlaidoms, pakeitus pagal ekonominę klasifikaciją, arba sutaupytas paprastasias išlaidas panaudojus nepaprastosioms išlaidoms finansuoti, atitinkamai tikslinamos sąmatos.

II. SĄSKAITŲ PLANAS

11. Visos ūkinės operacijos ir įvykiai registruojami Centro sąskaitų plano sąskaitose, taikant Centro apskaitos politiką, parengtą pagal VSAFAS reikalavimus (nurodytus principus, metodus ir taisykles) atskiroms ūkinėms operacijoms ir įvykiams, finansinių ataskaitų elementams arba straipsniams ir apskaitos procedūroms.

12. Sąskaitų planas apima Privalomojo bendrojo sąskaitų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 1K-455 (Žin., 2008, Nr. 148-5952), sąskaitas ir privalomus detalizuojančius požymius, taip pat registravimo sąskaitas ir kitus detalizuojančius požymius.

13. Apskaitos duomenys detalizuojami pagal šiuos požymius:

13.1. valstybės funkciją;

13.2. programą, priemonę, projektą;

13.3. lėšų finansavimo šaltinį;

13.4. valstybės biudžeto išlaidų ir pajamų ekonominės klasifikacijos straipsnį;

13.5. kitus požymius.

14. Visos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai yra registruojami didžiojoje knygoje, kurios duomenys skirti sudaryti finansinėms ataskaitoms, o apskaitos duomenys apie ūkines operacijas reikalingi biudžeto vykdymo ataskaitoms sudaryti, pagal detalizuojančius požymius automatiškai registruojami į atskirą centro apskaitos didžiąją knygą.

15. Toliau pateikiama Centro taikoma apskaitos politika, apimanti atskirus finansinių ataskaitų elementus arba straipsnius, ūkines operacijas, ūkinius įvykius ir jų apskaitos procedūras.

III. APSKAITOS POLITIKA

1. BENDRIEJI APSKAITOS PRINCIPAI

16. Centre finansiniai metai yra biudžetiniai metai, kurie prasideda kalendorinių metų sausio 1 d. ir baigiasi gruodžio 31 d.

17. Centras tvarkydamas apskaitą ir sudarydamas finansines ataskaitas vadovaujasi VSAFAS.

18. Centro apskaitoje ūkinės operacijos ir įvykiai registruojami ir finansinių ataskaitų rinkinys rengiamas taikant šiuos bendruosius apskaitos principus:

- 18.1. kaupimo
- 18.2. veiklos tęstinumo;
- 18.3. subjekto;
- 18.4. periodiškumo;
- 18.5. pastovumo;
- 18.6. palyginimo;
- 18.7. piniginio mato;
- 18.8. atsargumo;
- 18.9. neutralumo;
- 18.10. turinio viršenybės prieš formą.

19. **Kaupimo principas** reiškia, kad ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai apskaitoje registruojami tada, kai jie įvyksta, ir pateikiami to ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose. Pagal kaupimo principą pajamos registruojamos tada, kai jos uždirbamos, o sąnaudos – tada, kai jos padaromos, neatsižvelgiant į pinigų gavimą ir išmokėjimą.

20. **Veiklos tęstinumo principas** reiškia, kad finansinės ataskaitos rengiamos remiantis prielaida, kad Centras laikysis veiklos tęstinumo principo ir artimiausioje ateityje vykdys valstybės pavestas funkcijas, teisės aktuose ir sutartyse nustatytus įsipareigojimus. Veiklos tęstinumo įvertinimą, atsižvelgdami į visą prognozuojama ne trumpesnio kaip 12 mėnesių laikotarpio po finansinių ataskaitų rinkinio patvirtinimo informaciją, atlieka asmenys, atsakingi už Centro finansinių ataskaitų parengimą. Jeigu finansinės ataskaitos sudaromos, nesilaikant veiklos tęstinumo principo, aiškinamajame rašte turi būti atskleistas šis faktas, dėl kurios Centras nesilaikė veiklos tęstinumo principo, ir apskaitos principai, kuriais remiantis sudarytas finansinių ataskaitų rinkinys.

21. **Subjekto principas** reiškia, kad finansinių ataskaitų rinkinį sudarantis centras laikomas atskiru apskaitos vienetu ir į finansinių ataskaitų rinkinį turi būti įtraukiamas tik patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, finansavimas, įsipareigojimai, grynas turtas, pajamos ir sąnaudos

bei pinigų srautai. Turtas, valdomas ir naudojamas kitomis teisėmis (panaudos), registruojamas nebalansinėse sąskaitose.

22. **Periodiškumo principas** reiškia, kad finansinių ataskaitų rinkinys sudaromas ataskaitiniam laikotarpiui pasibaigus. Centro finansinių ataskaitų rinkinys sudaromas pagal paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos duomenis. Centro finansiniai metai trunka 12 mėnesių, tačiau tam tikromis aplinkybėmis finansiniai metai gali būti trumpesni nei 12 mėnesių. Tokių atvejų susidarymo priežastys ir aiškinamajame rašte atskleidžiama informacija yra nurodyti šios apskaitos politikos skyriuje „Ataskaitinis laikotarpis“.

23. **Pastovumo principas** reiškia, kad Centras pasirinktą apskaitos politiką turi taiko nuolat arba pakankamai ilgą laiką, nebent reikšmingi įvykiai ar aplinkybės nulemtų būtinybę pakeisti apskaitos politiką ar to būtų reikalaujama pagal VSAFAS pasikeitusias nuostatas.

24. **Palyginimo principas.** Finansinėje atskaitose turi būti pateikiama ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpio informacija. Pagal palyginimo principą pajamos, uždirbtos per ataskaitinį laikotarpį, siejamos su sąnaudomis, padarytomis uždirbant tas pajamas. Centro finansinėse atskaitose pateikiama ataskaitinių ir praėjusių mažiausiai vienerių prieš ataskaitinius metus finansinių metų informacija. Finansinės atskaitos rengiamos taip, kad jų vartotojai galėtų palyginti jose pateiktus duomenis su kitų ataskaitinių laikotarpių bei kitų viešojo sektoriaus subjektų finansinėse atskaitose pateiktais duomenimis ir teisingai įvertinti Centro finansinės būklės pokyčius. Jei keičiami finansinių ataskaitų straipsnių įvertinimo metodai, Centras pateikia pakeistus straipsnius ar jų klasifikavimą, praėjusių finansinių metų sumas, kurias norima palyginti su ataskaitinių metų sumomis, taip, kaip nurodyta šios apskaitos politikos skyriuje „Apskaitos politikos keitimas“.

25. **Piniginio mato principas** reiškia, kad visas Centro patikėjimo teise valdomas turtas, finansavimas, įsipareigojimai, grynasis turtas, pajamos ir sąnaudos finansinėse atskaitose rodomi pinigine išraiška finansinių ataskaitų valiuta.

26. **Atsargumo principas** reiškia, kad Centras pasirenka tokius apskaitos metodus, kuriais vadovaujantis turto, finansavimo, įsipareigojimų, grynojo turto, pajamų ir sąnaudų vertė negali būti nepagrįstai padidinta arba sumažinta. Rengiant finansinių ataskaitų rinkinį, atsakingi Centro asmenys patikrina visus subjektyvius įvertinimus, pavyzdžiui, skolas, kurių nesitikima atgauti, atidėjinius, sukaupimus ir pan. Be to, atsakingi finansinių ataskaitų rengėjai įsitikina, kad finansinės atskaitos yra patikimos ir neutralios, t. y. turtas, finansavimo sumos, įsipareigojimai, grynasis turtas, pajamos ir sąnaudos nėra parodyti nepagrįstai padidinta arba sumažinta verte.

27. **Neutralumo principas** reiškia, kad finansinėje atskaitose pateikta informacija turi būti objektyvi ir nešališka. Jos pateikimas neturi daryti įtakos apskaitos informacijos vartotojų priimamiems sprendimams ir neturi būti siekiama iš anksto numatyto rezultato.

28. **Turinio viršenybės prieš formą principas** reiškia, kad registruojant ūkines operacijas ir ūkinius įvykius, daugiausia dėmesio skiriama jų turiniui ir ekonominei prasmei, ne tik jų juridinei formai. Ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai apskaitoje registruojami ir pateikiami finansinėse ataskaitose pagal jų turinį ir ekonominę prasmę net ir tada, kai toks jų pateikimas skiriasi nuo jų teisinės formos.

29. Centras, sudarydamas biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį, vadovaujasi šiais bendraisiais apskaitos principais:

29.1. pinigų (Centro išlaidos pripažįstamos tada, kada išmokami pinigai, o pajamos tada, kada gaunami pinigai.);

29.2. subjekto;

29.3. periodiškumo;

29.4. pastovumo;

29.5. piniginio mato.

30. Visos ūkinės operacijos ir įvykiai registruojami Centro sąskaitų plano sąskaitose taikant Centro apskaitos politiką, parengtą pagal VSAFAS reikalavimus (nurodytus principus, metodus ir taisykles) atskiroms ūkinėms operacijoms ir įvykiams, finansinių ataskaitų elementams arba straipsniams ir apskaitos procedūroms.

2. APSKAITOS POLITIKOS TAIKYMAS

31. Centras taiko tokią apskaitos politiką, kuri užtikrina, kad apskaitos duomenys atitiktų kiekvieno taikytino VSAFAS reikalavimus. Jeigu nėra konkretaus VSAFAS reikalavimo, Centras vadovaujasi bendraisiais apskaitos principais, nustatytais 1-ajame viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standarte „Finansinių ataskaitų rinkinio pateikimas“.

32. Šiame Apskaitos vadove pateikta apskaitos politika, ūkinių įvykių ir ūkinių operacijų registravimo tvarka užtikrina, kad finansinėse ataskaitose pateikiama informacija yra:

32.1. svarbi vartotojų sprendimams priimti;

32.2. patikima, nes:

32.2.1. teisingai nurodo Centro finansinius rezultatus, finansinę būklę ir pinigų srautus;

32.2.2. parodo ūkinių įvykių ir ūkinių operacijų ekonominę prasmę, ne vien teisinę formą;

32.2.3. yra nešališka, netendencinga;

32.2.4. apdairiai pateikta (atsargumo principas);

32.2.5. visais reikšmingais atvejais išsami.

33. Apskaitos politika keičiama tik vadovaujantis 7-uoju viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartu „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“ ir taikoma vienodai visiems finansinių ataskaitų straipsniams, kuriems turi įtakos Apskaitos politikos keitimas. Detaliau apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimai ir klaidų taisymas aprašyti šio apskaitos vadovo 181-199 punktuose.

34. Apskaitos politika apima ūkinių operacijų ir įvykių pripažinimo, įvertinimo ir apskaitos principus, metodus ir taisykles.

3. APSKAITOS POLITIKOS ĮSIGALIOJIMAS.

DARBUOTOJŲ SUPAŽINDINIMO SU APSKAITOS POLITIKA TVARKA

35. Apskaitos politika įsigalioja kitą dieną po Centro direktoriaus įsakymo dėl apskaitos politikos patvirtinimo išleidimo.

36. Centro direktorius, vadovaudamasis vyriausiojo buhalterio pasiūlymais ir patarimais yra nustatęs ir patvirtinęs atskirus vidaus apskaitos dokumentus kaip sudėtinės šios politikos dalis.

37. Centre teisės aktų nustatyta tvarka yra parengti ir patvirtinti šie vidaus apskaitos dokumentai:

37.1. Centro sąskaitų planas;

37.2. asmenų, kuriems suteikiama teisė rengti ir pasirašyti arba tik pasirašyti apskaitos dokumentus, sąrašas ir jų parašų pavyzdžiai;

37.3. specialiosios paskirties ir numeruotų blankų įsigijimo, naudojimo ir apskaitos tvarka;

37.4. ūkinių operacijų tvirtinimo ir mokėjimo atlikimo taisyklės;

37.5. apskaitos dokumentų ir apskaitos registrų saugojimo tvarka;

37.6. atskaitingų asmenų atsiskaitymo tvarka;

37.7. tarnybinių komandiruočių tvarka;

37.8. reprezentacinių išlaidų apskaitos tvarka;

37.9. atsargų nuvertėjimo nustatymo tvarka;

37.10. naudojimosi tarnybiniais telefonais tvarka;

37.11. tarnybinių automobilių naudojimo tvarka.

38. Apskaitos politika yra dokumentas, kuriuo vadovaujasi vyriausiasis buhalteris ir kiti Centro darbuotojai vykdydami ūkines operacijas.

39. Darbuotojai, kurie atsakingi už buhalterinės apskaitos tvarkymą ar vykdo ūkines operacijas, su apskaitos politika supažindinami pasirašytinai. Darbuotojai gali būti supažindinami ne su visa apskaitos politika, o tik su atskiromis jos dalimis, reglamentuojančiomis jų funkcijas.

40. Reikalauti, kad darbuotojas laikytųsi apskaitos politikos nuostatų, galima tik tada, kai jis susipažįsta su patvirtintomis apskaitos politikos nuostatomis ir ta patvirtina savo parašu.

41. Apskaitos politikos nuostatos turi būti įrašytos vyriausiojo ir kitų buhalterių, darbuotojų, vykdančių ūkines operacijas, materialiai ir atskaitingų asmenų pareiginiuose nuostatuose.

4. APSKAITOS POLITIKOS LAIKYMOŠI PRIEŽIŪRA

42. Apskaitos politiką tvirtina ir įgyvendina Centro direktorius.

43. Vyriausiasis buhalteris, atsižvelgdamas į konkrečias sąlygas ir apskaitos reikalavimus, teikia Centro vadovui pasiūlymus ir patarimus buhalterinės apskaitos politikos parinkimo klausimais.

44. Apskaitos politikos laikymosi priežiūrą vykdo Centro direktorius ir vyriausiasis buhalteris.

45. Darbuotojas, pažeidęs apskaitos politikos reikalavimus, laikomas pažeidusiu Centro vidaus darbo taisyklės ir darbuotojo pareiginius nuostatus, todėl jam gali būti taikoma drausminė nuobauda.

5. DARBUOTOJAI, KURIEMS SUTEIKIAMA TEISĖ RENGTI IR PASIRAŠYTI APSKAITOS DOKUMENTUS

46. Darbuotojų, kuriems suteikiama teisė surašyti ir pasirašyti arba tik pasirašyti apskaitos dokumentus, sąrašas ir jų parašų pavyzdžiai tvirtinami Centro direktoriaus įsakymu.

47. Darbuotojai, kuriems suteikta teisė rengti ir pasirašyti apskaitos dokumentus, atsako už finansinių operacijų teisėtumą, jų informinimą pagal taisyklės, kad reikalingi dokumentai laiku būtų perduoti buhalterijai, kuri galėtų kokybiškai tvarkyti apskaitą ir vykdyti finansų kontrolę.

48. Pasikeitus darbuotojams, kuriems suteikta teisė rengti ir pasirašyti apskaitos dokumentus, Centro direktoriaus įsakymu pakeičiamas tokių darbuotojų sąrašas ir jų parašų pavyzdžiai.

6. NEMATERIALIOJO TURTO APSKAITA

49. Nematerialiojo turto apskaitos politika nustatyta 13-ajame viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standarte „Nematerialusis turtas“, patvirtintame Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. 1K-238 (Žin., 2008, Nr. 86-3438) (toliau – 13-asis VSAFAS), o nematerialiojo turto nuvertėjimo apskaičiavimo ir apskaitos metodai bei taisyklės – 22-ajame viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standarte „Turto nuvertėjimas“, patvirtintame Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. 1K-229 (Žin. 2008, Nr. 78-3083) (toliau – 22-asis VSAFAS).

50. Nematerialusis turtas yra pripažįstamas, jei atitinka 13-ajame VSAFAS pateiktą sąvoką ir nematerialiajam turtui nustatytus kriterijus.

51. Nematerialusis turtas pirminio pripažinimo metu apskaitoje yra registruojamas įsigijimo savikaina. Išlaidos, patirtos po piršto ar susikurto nematerialiojo turto pirminio pripažinimo, didina nematerialiojo turto įsigijimo savikainą tik tais atvejais, kai galima patikimai nustatyti, kad patobulintas nematerialusis turtas teiks didesnę ekonominę naudą, t.y., kad atliktas esminis nematerialiojo turto pagerinimas.

52. Išankstiniai apmokėjimai už nematerialųjį turtą apskaitoje registruojami nematerialiojo turto sąskaitose.

53. Po pirminio pripažinimo nematerialusis turtas finansinėse ataskaitose yra rodomas:

53.1. turtas, kurio naudingo tarnavimo laikas ribotas, yra rodomas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą amortizaciją ir nuvertėjimą, jei jis yra, sumą;

53.2. turtas, kurio naudingo tarnavimo laikas neribotas, yra rodomas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą amortizaciją ir nuvertėjimą, jei jis yra, sumą.

54. Nematerialiojo turto amortizuojamoji vertė yra nuosekliai paskirstoma per visą nustatytą turto naudingo tarnavimo laiką tiesiogiai proporcingu metodu. Tam tikro nematerialiojo turto vieneto amortizacija pradama skaičiuoti nuo kito mėnesio, kai turtas pradamas naudoti, pirmos dienos ir nebeskaičiuojama nuo kito mėnesio, kai naudojamo nematerialiojo turto likutinė vertė sutampa su jo likvidacine verte, kai turtas perleidžiamas, nurašomas arba kai apskaičiuojamas ir užregistruojamas to turto vieneto nuvertėjimas, lygus jo likutinės vertės sumai, pirmos dienos. Neriboto naudingo tarnavimo laiko nematerialiojo turto amortizacija neskaičiuojama.

55. Nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas, nustatomas atsižvelgiant į sutartis ar kitus sandorius, neturi būti ilgesnis už šių sandorių galiojimo laikotarpį. Kitam nematerialiajam turtui Centras taiko Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir jos įsteigtų biudžetinių įstaigų, organizacijų ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) ekonominius normatyvus, patvirtintus Švietimo ir mokslo ministro įsakymu.

56. Likvidacinė nematerialiojo turto vertė paprastai yra lygi nuliui, išskyrus atvejus, kai trečioji šalis įsipareigoja nupirkti šį turtą jo naudingo tarnavimo laiko pabaigoje arba kai rinkoje aktyviai prekiaujama tokiu turtu.

57. Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje pripažįstami pagal nuvertėjimo požymius. Pagrindiniai turto nuvertėjimo požymiai yra pateikti šios apskaitos politikos skyriuje „Turto nuvertėjimas“. Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje registruojami apskaičiuotų nuostolių suma, mažinant turto balansinę vertę bei ta pačia suma registruojant ataskaitinio laikotarpio pagrindinės arba kitos veiklos sąnaudas (atsižvelgiant į tai, kokiais veiksmais vykdyti susijęs turto vienetas yra naudojamas). Kai vėlesnį ataskaitinį laikotarpį, pasikeitus aplinkybėms, atkurama

anksčiau pripažinta turto nuvertėjimo suma, turto balansinė vertė po nuvertėjimo atkūrimo negali viršyti jo balansinės vertės, kuri būtų buvusi, jeigu turto nuvertėjimas nebūtų buvęs pripažintas.

58. Nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas peržiūrimas, kai yra požymių, kad anksčiau nustatytas naudingo tarnavimo laikas gali būti reikšmingai pasikeitęs. Naudingo tarnavimo laikas negali viršyti teisės aktuose numatytų terminų. Jeigu numatomas turto naudingo tarnavimo laikas stipriai skiriasi nuo anksčiau įvertinto naudingo tarnavimo laiko, amortizacijos laikotarpis yra atitinkamai koreguojamas.

59. Nematerialiojo turto apskaitos tvarka ir procedūros nustatytos Nematerialiojo turto Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro apskaitos tvarkos apraše.

60. Šis turtas yra valstybės nuosavybė ir Centras jį valdo pasitikėjimo teise.

7. ILGALAIKIO MATERIALIOJO TURTO APSKAITA

61. Ilgalaikio materialiojo turto apskaitos politika nustatyta 12-ajame viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standarte „Ilgalaikis materialusis turtas“, patvirtintame Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. gegužės 8 d. įsakymu Nr. 1K-174 (Žin., 2008, Nr. 55-2085) (toliau – 12-asis VSAFAS), o ilgalaikio materialiojo turto nuvertėjimo apskaičiavimo ir apskaitos metodai bei taisyklės – 22-ajame VSAFAS.

62. Ilgalaikis materialusis turtas pripažįstamas ir registruojamas apskaitoje, jei jis atitinka ilgalaikio materialiojo turto sąvoką ir VSAFAS nustatytus ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo kriterijus:

62.1. yra skirtas tam tikroms savarankiškomis funkcijoms atlikti: prekėms gaminti, paslaugoms teikti, nuomoti ar administraciniams tikslams;

62.2. yra numatomas naudoti ilgiau nei vienerius metus daugiau negu vieną veiklos ciklą;

62.3. jo įsigijimo ar pasigaminimo savikaina yra ne mažesnė už Vyriausybės nustatytą minimalią viešojo sektoriaus subjekto ilgalaikio materialiojo turto vertę.

63. Paskutinis kriterijus netaikomas nekilnojamajam turtui, kilnojamosioms kultūros vertybėms, kitoms vertybėms, transporto priemonėms ir šaunamiesiems ginklams (išskyrus vienkartinio naudojimo).

64. Ilgalaikis materialusis turtas pagal pobūdį skirstomas į pagrindines grupes, nustatytas VSAFAS. Į smulkesnes grupes ilgalaikis materialusis turtas skirstomas pagal Ilgalaikio materialiojo turto Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro apskaitos tvarkos apraše.

65. Įsigytas ilgalaikis materialusis turtas pirminio pripažinimo momentu apskaitoje registruojamas įsigijimo savikaina.

66. Išankstiniai apmokėjimai už ilgalaikį materialųjį turtą apskaitoje registruojami tam skirtose ilgalaikio materialiojo turto sąskaitose.

67. Po pirminio pripažinimo ilgalaikis materialusis turtas, išskyrus žemę ir kultūros vertybes, finansinėse ataskaitose rodomas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą nusidėvėjimą ir nuvertėjimą, jei jis yra. Žemės ir kultūros vertybės po pirminio pripažinimo finansinėse ataskaitose rodomi tikraja verte (išskyrus kultūros vertybių rekonstravimo, konservavimo ir restauravimo išlaidas, kurios yra laikomos esminiu turto pagerinimu ir apskaitoje registruojamos 12-ajame VSAFAS nustatyta tvarka didinant šio ilgalaikio materialiojo turto vertę). Bibliotekų fondai yra rodomi įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą nuvertėjimą, jei jis yra.

68. Kultūros vertybių ir kitų vertybių tikroji vertė nustatoma, remiantis draudžiamąja verte (jei šios vertybės yra apdraustos). Kitu atveju kultūros vertybių ir kitų vertybių tikroji vertė nustatoma (teikiant prioritetą pirmiau einančiam metodui): remiantis to turto registrą tvarkančio subjekto atliekamo vertinimo duomenimis arba įsigijimo savikaina, jei ji gali būti patikimai įvertinta, arba simboline vieno euro verte (jei įsigijimo savikaina yra lygi nuliui arba taip pat negali būti patikimai įvertinta).

69. Patikslinama žemės, kultūros vertybių ir kitų vertybių tikroji vertė kiekvienu finansinių metų pabaigoje, prieš rengiant metines finansines ataskaitas. Tikroji vertė taip pat yra koreguojama per ataskaitinį laikotarpį, jei gauta naujos informacijos, kuria vadovaujantis tikrosios vertės pasikeitimas yra reikšmingas.

70. Ilgalaikio materialiojo turto nudėvimoji vertė yra nuosekliai paskirstoma per visą turto naudingo tarnavimo laiką. Ilgalaikio materialiojo turto vieneto nusidėvėjimas pradedamas skaičiuoti nuo kito mėnesio, kai turtas pradedamas naudoti, pirmos dienos. Nusidėvėjimas nebeskaičiuojamas nuo kito mėnesio, kai naudojamo ilgalaikio materialiojo turto likutinė vertė sutampa su jo likvidacine verte, kai turtas perleidžiamas, nurašomas arba kai apskaičiuojamas ir užregistruojamas to turto vieneto nuvertėjimas, lygus jo likutinės vertės sumai, pirmos dienos. Nusidėvėjimo sąnaudos neskaičiuojamos žemei, kultūros vertybėms, kitoms vertybėms ir bibliotekų fondams.

71. Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimas skaičiuojamas taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) metodą pagal Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir jos įsteigtų biudžetinių įstaigų, organizacijų ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) ekonominius normatyvus, patvirtintus Švietimo ir mokslo ministro įsakymu.

72. Ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikas ir likvidacinė vertė yra peržiūrimi, kai yra požymių, kad anksčiau nustatytas naudingo tarnavimo laikas ar likvidacinė vertė gali būti reikšmingai pasikeitę. Naudingo tarnavimo laikas ir likvidacinė vertė yra tikslinami, gavus papildomos informacijos. Ilgalaikio materialiojo turto likutinė vertė, pradedant nuo laikotarpio, kurį

buvo patikslintas naudingo tarnavimo laikas arba likvidacinė vertė, turi būti nudėvėta per likusį (patikslintą) ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laiką.

73. Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo, išskyrus žemę, kultūros vertybes ir kitas vertybes, apskaitoje pripažįstami pagal nuvertėjimo požymius. Pagrindiniai turto nuvertėjimo požymiai yra pateikti šios apskaitos politikos skyriuje „Turto nuvertėjimas“. Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje registruojami apskaičiuotų nuostolių suma, mažinant turto balansinę vertę ir ta pačia suma registruojant ataskaitinio laikotarpio pagrindinės arba kitos veiklos sąnaudas (atsižvelgiant į tai, kokiai veiklai vykdyti susijęs turto vienetas yra naudojamas). Kai vėlesnį ataskaitinį laikotarpį, pasikeitus aplinkybėms, atkuriamas anksčiau pripažinta turto nuvertėjimo suma, turto balansinė vertė po nuvertėjimo atkūrimo negali viršyti jo balansinės vertės, kuri būtų buvusi, jeigu turto nuvertėjimas nebūtų buvęs pripažintas.

74. Žemės, kultūros vertybių ir kitų vertybių tikrosios vertės sumažėjimo nuostoliai registruojami apskaičiuotų nuostolių suma, mažinant turto balansinę vertę. Ta pati suma registruojama tiesiogiai grynojo turto sąskaitoje, mažinant tikrosios vertės rezervo sąskaitoje esančią sumą. Jei su atskiro turto vienetu susijęs tikrosios vertės rezervo likutis tampa lygus nuliui, tikrosios vertės rezervą viršijanti nuvertėjimo suma yra registruojama, pripažįstant ataskaitinio laikotarpio pagrindinės arba kitos veiklos sąnaudas (atsižvelgiant į tai, kokiai veiklai vykdyti susijęs turto vienetas yra naudojamas).

75. Kai turtas parduodamas arba nurašomas, jo įsigijimo savikaina, sukauptas nusidėvėjimas ir, jei yra, nuvertėjimas nurašomi. Pardavimo pelnas ar nuostoliai parodomi atitinkamame veiklos rezultatų ataskaitos straipsnyje. Ilgalaikio materialiojo turto apskaitos ypatumai detalai nustatyti Ilgalaikio materialiojo turto Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro apskaitos tvarkos apraše.

76. Rekonstravimo ir remonto išlaidų registravimas apskaitoje priklauso nuo rekonstravimo ir remonto darbų rezultato. Ilgalaikio materialiojo turto rekonstravimas, remontas ar kiti darbai pripažįstami esminiu turto pagerinimu, jei padidina turto funkcijų apimtį arba pailgina turto naudingo tarnavimo laiką, arba iš esmės pagerina jo naudingąsias savybes. Šių darbų vertė didinama ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo savikaina ir (arba) patikslinamas likęs turto naudingo tarnavimo laikas. Jei atlikti darbai nepagerina naudingųjų ilgalaikio materialiojo turto savybių ar nepadidina turto funkcijų apimties, arba nepailgina jo naudingo tarnavimo laiko, jie nepripažįstami esminiu pagerinimu, o šių darbų vertė pripažįstama ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis.

77. Kai tikraja verte įvertintas turtas nurašomas, parduodamas, neatlygintinai perduodamas ar kitaip perleidžiamas kitam subjektui, tikrosios vertės rezervas mažinamas ta suma, kuri priskiriama tam turtui. Turto nurašymo arba pardavimo atveju suma, kuria sumažinamas tikrosios vertės rezervas,

didina sukauptą perviršį arba mažina sukauptą deficitą. Turto neatlygintino perdavimo kitam subjektui atveju perduodama ir tikrosios vertės rezervo dalis, susijusi su šiuo turtu.

78. Šis turtas yra valstybės nuosavybė ir Centras jį valdo patikėjimo teise.

8. ATSARGOS

79. Atsargų apskaitos metodai ir taisyklės nustatyti 8-ajame VSAFAS.

80. Pirminio pripažinimo metu atsargos įvertinamos įsigijimo (pasigaminimo) savikaina, o sudarant finansines ataskaitas – įsigijimo (pasigaminimo) savikaina ar grynąja realizavimo verte, atsižvelgiant į tai, kuri iš jų mažesnė.

81. Apskaičiuodama atsargų, sunaudotų teikiant paslaugas, ar parduotų atsargų savikainą, Centras taiko konkrečių kainų įkainojimo metodą.

82. Atsargos gali būti nukainojamos iki grynosios realizavimo vertės tam, kad jų balansinė vertė neviršytų būsimos ekonominės naudos ar paslaugų vertės, kurią tikimasi gauti šias atsargas pardavus, paskirsčius ar panaudojus. Kai atsargos parduodamos ar perduodamos, jų balansinė vertė pripažįstama sąnaudomis to laikotarpio, kuriuo pripažįstamos atitinkamos pajamos. Atsargų sunaudojimas arba pardavimas apskaitoje registruojamas pagal nuolat apskaitomų atsargų būdą, kai buhalterinėje apskaitoje registruojama kiekviena su atsargų sunaudojimu arba pardavimu susijusi operacija.

83. Visa atsargų įsigijimo ar pasigaminimo savikainos sumažinimo iki grynosios realizavimo vertės suma ir visi nuostoliai dėl atsargų praradimo, nurašymo ir pan. yra pripažįstami to laikotarpio, kuriuo sumažėjo vertė ar atsirado nuostolių, nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudomis.

84. Išnykus aplinkybėms, dėl kurių buvo sumažinta atsargų balansinė vertė, ji apskaitoje parodoma taip, kad nauja balansinė vertė būtų lygi patikslintai grynajai realizavimo vertei, bet ne didesnė negu atsargų įsigijimo ar pasigaminimo savikaina. Bet kokio atsargų vertės sumažėjimo atkurama dėl grynosios realizavimo vertės padidėjimo suma yra mažinamos atitinkamos to laikotarpio, kuriuo padidėjo grynoji realizavimo vertė, sąnaudos.

85. Prie atsargų priskiriamas neatiduotas naudoti ūkinis inventorių. Atiduoto naudoti inventoriaus vertė iš karto įtraukiama į sąnaudas. Naudojamo inventoriaus kiekinė ir vertinė apskaita tvarkoma nebalansinėse sąskaitose.

86. Atsargų apskaitos ypatumai detaliam aprašomi Atsargų apskaitos Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro tvarkos apraše.